

Heiligenbergerbeek NS-wandeloct

Beschrijving van de wandeloct

Inleiding

Het Wandelplatform-LAW heeft in samenwerking met de Nederlandse Spoorwegen een serie wandelingen van station naar station samengesteld. Deze NS-wandelocten volgen een gedeelte van een Lange-Afstand-Wandelpad (LAW).

De route Heiligenbergerbeek loopt samen met een deel van het Utrechtpad (Streekpad 13, 163 km). De laatste twee kilometer in Amersfoort volgt u de wit-rode markering van het Marskramerpad (LAW 3, Bad Bentheim-Den Haag, 360 km). U neemt vanaf station Amersfoort eerst de bus naar Woudenberg en wandelt ruim 17 kilometer terug naar station Amersfoort. U kunt de route inkorten tot 14 kilometer door iets voorbij Leusden te starten, maar dan mist u wel de fraaie Gelderse Vallei. Een deel van de route *is niet toegestaan voor honden*; een alternatief traject is aangegeven in de tekst en op de kaart. U passeert een aantal overstapjes (hond tillen).

Eerst volgt u een dijkpad langs het Valleikanaal met weids uitzicht over de Gelderse Vallei. Eenmaal bij de Heiligenbergerbeek begeeft u zich in een echt coulisselandschap: een kleinschaliger landschap, waarin houtwallen, knotwilgen en boerderijen her en der over de weilanden

verspreid liggen. In Landgoed Den Treek-Henschoten kunt u genieten van een stukje Utrechtse Heuvelrug met bos, heide en stuifzand. Tenslotte brengt de Heiligenbergerbeek u naar de historische binnenstad van Amersfoort.

Horeca onderweg

In Woudenberg, halte Spoorlaan, de halte voor Pothbrug ligt hotel-restaurant Schimmel (aan de N224, Stationsweg Oost 243). Geopend ma t/m za van 8-24 uur; op zondag gesloten. Onderweg komt u geen horeca tegen (alleen za/zo vanaf 12 uur 600 meter van de route Restaurant De Mof) en manege de Treekhoeve met kantine; neem dus iets te eten en drinken mee. Aan het eind van de wandeling, in het centrum van Amersfoort en omgeving station, zijn diverse horecagelegenheden.

Openbaar vervoer tussen wandeloct en station

Vanaf Amersfoort neemt u buslijn 80 richting Wageningen (busstation). Deze bus rijdt ieder half uur om .22 en .52 ('s middags 3x per uur wisselende tijden), za .14 en .44, zo .18 en .48 uur. U stapt uit bij halte Pothbrug nabij Woudenberg. Deze bus vertrekt richting Amersfoort ook vanaf station Veenendaal en Veenendaal/De Klomp.

U kunt de route inkorten tot 14 kilometer door de wandeling te beginnen bij bushalte De Boom (vanuit Amersfoort is dat net voorbij Leusden). Aan de rand van Amersfoort kunt u de route inkorten door stadsbus 9 of 10 te nemen bij bushalte Van Randwijckhuis naar het station (2x per uur, lijn 10 niet op zo). Voor nadere inlichtingen over het openbaar vervoer kunt u bellen met OV Reisinformatie 0900-9292 (€ 0,70 per minuut) of kijken op internet: www.9292ov.nl

Wie met de bus uit Amersfoort komt, stapt uit bij halte Pothbrug, steekt over bij de oversteekplaats en loopt terug over de brug. Tien meter voorbij de brug bij bordje 'Grebbeinie' de overstap over

het hek nemen. Wie met de bus uit de richting Wageningen komt, blijft aan dezelfde kant van de weg lopen; bij bordje 'Grebbeleinie' neemt u de overstap over het hek (een gedeelte van de oever is niet toegankelijk voor honden. Wandelaars met hond kunnen het fietspad aan de overzijde van het kanaal volgen. Ook bij regenachtig weer is het fietspad een optie; aan de overzijde van de stuw bent u weer op de route). U loopt langs het water en volgt de dijk langs het Valleikanaal.

① Valleikanaal

De Gelderse Vallei vormde vroeger als het ware een grote kom waar al het water van de Veluwe en de Utrechtse Heuvelrug zich verzamelde. Eeuwenlang had het gebied te kampen met wateroverlast. Alleen een paar kleine beekjes, zoals de Lunterse Beek en de Heiligenbergerbeek, konden het water afvoeren. De turfwinning versterkte het waterprobleem: er werd veen afgegraven en de grond zakte verder in. Pas nadat het Valleikanaal gegraven was tussen 1937 en 1948, kwam er in de Gelderse Vallei een einde aan de wateroverlast. Het overtollige water werd voortaan via de Eem afgevoerd naar het Eemmeer. Scheepvaart is er nooit geweest op het Valleikanaal, het fungeerde uitsluitend als afwateringskanaal.

 Bij de stuw gaat u linksaf het fietspad op. Waar het fietspad naar links buigt, gaat u rechtdoor een smal pad in. Na ruim 1 kilometer en diverse overstapjes komt het pad uit bij een sluis, waar de Heiligenbergerbeek en het Valleikanaal bij elkaar komen. Vlak voor deze sluis gaat u scherp linksaf via een trap de dijk af en steekt via een rooster de sloot over. Voorbij de sloot rechts aanhouden over het schouwpad langs de beek. U loopt met de bocht mee naar links en gaat rechtsaf het zandpad van de voormalige spoordijk op.

② Voormalige spoorlijn

In 1886 werd de spoorverbinding van Amersfoort naar Kesteren feestelijk in gebruik genomen. Het treinvervoer gaf landbouw en economie in de Gelderse Vallei een grote impuls. Vier jaar later werd de lijn doorgetrokken naar Keulen; een internationale spoorverbinding was een feit. Het personenvervoer over deze lijn kwam tot een abrupt einde nadat in 1944 de spoorbrug bij Rhenen door de Duitsers werd verwoest. Tot in de jaren tachtig reden er nog enkele lokale goederentreinen op het traject. Daarna raakte de oude spoorlijn in onbruik. Vandaag de dag is het spoor begroeid met planten en struiken en vormt een belangrijke ecologische verbindingszone voor flora en fauna.

 Aan het eind van het pad linksaf en direct weer linksaf, een pad langs een weiland volgen. Volg de bocht naar rechts, het broekbos (moerasbos) in. Bij een duidelijke wegsplitsing houdt u links aan. Na ruim 50 meter komt het pad uit bij een brede sloot (Heiligenbergerbeek). Volg het pad langs de kronkelende beek tot u na ruim 300 meter dicht bij de provinciale weg (N226) uitkomt.

③ Heiligenbergerbeek

Deze acht kilometer lange beek dankt zijn naam aan Landgoed Heiligenberg, een oude buitenplaats waar de beek langs stroomt, ten zuiden van Amersfoort en de A28. De beek voert overtollig water uit de Gelderse Vallei af en voorziet de Amersfoortse stadsgrachten van schoon water. Bij de poort 'Monnikendam', een van de drie overgebleven stadspoorten, stroomt de beek onder de oude stadsmuur de binnenstad in.

Er worden plannen uitgewerkt waarin de Heiligenbergerbeek een ecologische verbindingszone gaat vormen tussen enkele landgoederen en een paar natuurgebieden, zoals Den Treek. Wanneer

er nevengeulen zijn gegraven en natuurlijke oevers met riet en struikgewas zijn aangelegd, zullen vissen, insecten en amfibieën zich beter thuis voelen.

 U blijft de beek en het pad naar rechts volgen. Voorbij landhuis De Boom/adviesbureau Turner (aan uw rechterhand, wit met blauwe luiken) gaat u linksaf het betonnen bruggetje bij het toegangshek over. Ga nu direct rechtsaf, het fietspad op langs de provinciale weg. *(Wie met de bus uitstapt bij halte De Boom en hier de route oppakt: volg het fietspad richting Amersfoort en volg de provinciale weg tot aan een ruime bocht naar rechts.)*

Waar de provinciale weg een ruime bocht naar rechts maakt, steekt u over en gaat de Vieweg in, een asfaltweg. Een weg naar links negeren. Na 500 meter passeert u een bruggetje, waar de kaarsrechte Woudenbergse Grift in de kronkelende Heiligenbergerbeek stroomt. Voorbij een slagboom en bord Landgoed Den Treek-Henschoten gaat de weg over in onverharde weg. Bij huisnummer 15 rechts aanhouden en direct linksaf. Bij een informatiepaneel kruist u de klinkerweg (Trekerweg) en volgt een zandweg met fietspad (Viesteg).

④ Landgoed Den Treek-Henschoten

Op de overgang van de Gelderse Vallei en de Utrechtse Heuvelrug ligt Landgoed Den Treek-Henschoten. In 1807 kocht Willem Hendrik de Beaufort een 14e-eeuwse boerenhofstede die toen al de naam Den Treek droeg. Het landgoed bestond uit uitgestrekte bossen en landerijen. Hij verbouwde het landhuis en liet een tuin aanleggen met een duiventoren en verschillende vijverpartijen. In 1919 vond er een fusie plaats met Landgoed Henschoten, zodat de officiële naam veranderde in Landgoed Den Treek-Henschoten. Op het landgoed zijn in de loop der tijd enkele dienstwoningen

verrezen en twee koetshuizen. Nu, twee eeuwen later, is het landgoed nog steeds in handen van de familie De Beaufort. De vele nazaten zijn tegenwoordig allemaal aandeelhouder van Landgoed Den Treek-Henschoten BV.

 Bij het vierde brede pad (een vijfsprong) gaat u rechtsaf. Vóór de afrastering rechts aanhouden en het pad om het veen volgen. *(Omleiding voor wandelaars met hond: zie stippellijn op kaart: 20 meter voor het klaphek gaat u rechtsaf. Aan het eind linksaf. Op een vijfsprong links aanhouden, Leusdense Pad. Op vijfsprong met P-22502 rechtsaf; lees verder bij *.)*

U gaat door een klaphek. Na 50 meter scherp rechtsaf, weer door een klaphek. Na ruim 50 meter linksaf slaan. Het pad buigt naar links (langs toegangshek van het NTKC-terrein) en u gaat weer door een klaphek. Aan het einde rechtsaf richting boerderij. Bij de boerderij gaat u weer door een klaphek en dan rechtdoor, grindweg volgen. Op de asfaltweg rechtsaf.

 Bij P-22502 de zandweg met fietspad volgen richting Oud-leusden. * U neemt het tweede pad linksaf. Na enige tijd gaat u bij het bordje 'Natuurterrein' rechtsaf en volgt een pad langs de bosrand met een bocht mee naar rechts. Het pad komt uit op een schelpenfietspad, waar u linksaf gaat. Bij P-23561/001 rechtsaf slaan. Bij P-22958 loopt u rechtdoor. Bij P-20741 linksaf slaan. Via het fietsviaduct de snelweg (A28) oversteken. Circa 100 meter voorbij de fietsbrug gaat u rechtsaf (een eerder wat onduidelijk pad aan uw rechterhand negeren) en volgt een halfverharde beukenlaan. Aan het eind linksaf.

 Eenmaal in de stadsrand neemt u de eerste weg rechtsaf, Zandbergenlaan. Aan het eind rechtsaf (Arnhemseweg). Direct daarna linksaf, Smaragdweg en de spoorweg oversteken. Aan het einde rechtsaf, Diamantweg en met de weg meebuigen naar links,

Saffierweg. Aan het eind linksaf, Dorresteinseweg. De weg buigt naar links en direct daarna gaat u rechtsaf een smal (geasfalteerd) voetpad in, dat tussen de sportvelden door loopt.

 Vervolgens gaat u rechtdoor langs de Heiligenbergerbeek (*van rechts komt hier het wit-rood gemarkeerde Marskramerpad bij de route*). U kruist een drukke asfaltweg (Ringweg Randenbroek) en vervolgt het voetpad langs de beek. Na een betegeld plateau gaat u rechtsaf en direct weer rechtsaf een wit houten bruggetje over. Voorbij het bruggetje meteen linksaf gaan, park Randenbroek in.

 Het geasfalteerde pad langs de beek blijven volgen. U verlaat het park via een smeedijzeren toegangshek. De weg oversteken (Bisschopsweg) en de Zwaanstraat ingaan. Bij een blauwe brug linksaf de brug over (*het Marskramerpad met wit-rode markering gaat hier rechtdoor*). Na de brug meteen linksaf, het voetpad langs de beek volgen. Bij de volgende blauwe brug gaat u weer linksaf de brug over. Rechtdoor lopen, St. Ansfridusstraat (naambordje staat iets verderop). Aan het eind van de straat links aanhouden om bij de voetgangerslichten de Stadsring over te steken. Circa 10 meter voorbij de oversteek gaat u rechtsaf het voetpad van de vestingwal op. U passeert een waterpoort, Monnikendam, waar de Heiligenbergerbeek onder de oude stadsmuur doorstroomt. Ga de eerste straat linksaf, Herenstraat. U kruist de Zuidsingel en komt in de Schoutensteeg. Deze steeg komt uit op Muurhuizen.

5 Amersfoort en binnenstad

Amersfoort is ontstaan aan het begin van de 11e eeuw als een kleine nederzetting aan de Eem, die toen nog Amer heette. Handelslieden trokken de rivier over op de plaats waar de zandige uitlopers van de stuwwallen elkaar het dichtst naderden. Deze doorwaadbare plaats, ook wel voorde genoemd, bleek een aantrekkelijke plek te zijn om zich

te vestigen. En zo was 'Voorde aan de Amer', later Amersfoort, een feit. De nederzetting die aan een populaire handelsroute lag, midden in het land, groeide snel uit tot een levendige marktplaats. In 1259 kreeg Amersfoort stadsrechten en er werd een stadsmuur opgetrokken rond de stad die de inwoners veilige beschutting gaf. Amersfoort maakte met de textielnijverheid, tabakshandel en diverse bierbrouwerijen een ongekende bloei door. Toch is het nooit een echte handelsstad geworden; de aan- en afvoer van goederen werd belemmerd door het feit dat de ondiepe Eem zo slecht bevaarbaar was.

 U gaat hier linksaf en verlaat de geel-rode markering van het Utrechtspad. Vanaf hier volgt u de wit-rode markering van het Marskramerpad. Muurhuizen wordt Scherbierstraat. Deze straat komt uit in een winkelstraat, Langestraat. Hier linksaf de Langestraat uitlopen tot aan de Varkensmarkt. Deze schuin naar rechts oversteken en de Utrechtsestraat volgen. De Stadsring oversteken en voorbij het bankgebouw rechtsaf slaan (Snouckaertlaan). Vlak voor het einde linksaf, Korte Bergstraat, en meteen rechtsaf de Spoorstraat ingaan. Rechtsaf, Vlasakkerweg volgen. U komt uit op de brede Stationsstraat. Deze oversteken en linksaf naar het NS-station lopen.